

Scenariusz lekcji języka polskiego

Temat: Poznaj samego siebie! - Co starożytni filozofowie mówią nam o nas samych?

Autor: Renata Posieczek-Cierpiałek

Typ szkoły i poziom: liceum lub technikum, klasy I

Cele szczegółowe zajęć. Uczeń po zajęciach potrafi:

- dokonać selekcji zgromadzonego przed zajęciami na podstawie różnych źródeł materiału i przedstawić informacje na temat filozofii starożytnej: filozofów przyrody, stoików, epikurejczyków, hedonistów, sceptyków, cyników, sofistów,
- scharakteryzować postawy filozoficzne, m.in. stoicyzm, epikureizm, hedonizm,
- wyjaśnić pojęcia: etyka, filozofia, cnota – virtus, aurea mediocritas,
- wyjaśnić na czym polega *ironia sokratyczna*,
- interpretuje wiersz Leopolda Staffa *Marek Aureliusz mówi*, przywołując odpowiednie konteksty,
- odpowiedzieć na pytanie zawarte w temacie lekcji, dostrzegając aktualność przesłań starożytnych greckich filozofów na temat świata i człowieka,
- uzasadnić swoje zdanie i sformułować wnioski.

Metody i techniki pracy:

- odwrócona lekcja - na tydzień przed lekcją uczniowie zapoznają się z materiałami z podręcznika, e- podręcznika oraz samodzielnie wyszukują informacji w innych źródłach,
- praca w grupie - stoliki eksperckie (jigsaw),
- praca indywidualna,
- praca z tekstem filozoficznym i poetyckim,
- dyskusja,
- mapa mentalna (dla chętnych wykonanie w coggl.it).

Środki dydaktyczne:

- podręcznik (np. *Nowe Lustra Świata*) i e-podręcznik,
- karty pracy dla każdego ucznia - szkoły filozoficzne, interpretacja wiersza Leopolda Staffa,
- skserowane dla uczniów:
  - ✓ fragmenty ze *Świata Zofii* Josteina Gaardera (wyd. Jacek Santorski & CO, Warszawa 1995) :
    - cynicy (s.148),
    - stoicy (s.149),
    - epikurejczycy (s. 150 - 155),
    - Sokrates i ironia sokratyczna (s.79 - 81),
  - ✓ fragmenty z *Kamyka filozoficznego. Starożytność-Renesans* (wyd. Stentor, Warszawa 2007):

- sceptycy (s. 64).
- test *Poznaj samego siebie* i jego rozwiązanie (w: Krzysztof Mrowcewicz, *Starożytność - oświecenie. Zeszyt ćwiczeń*, Stentor, Warszawa 1997),
- rozsypanka z nazwiskami filozofów, postawami filozoficznymi i sentencjami,
- z Metodnika OK (https://ok.ceo.org.pl/publikacje_i_pomoce/metodnik-r) dla każdego ucznia, tzw. „trzy światła”: czerwony, żółty, zielony,
- skserowany dla każdego ucznia wiersz Leopolda Staffa *Marek Aureliusz mówi*;
- duży arkusz papieru i karteczki samoprzylepne lub tablica magnetyczna i magnesy do umieszczenia odpowiedzi uczniów na pytanie zawarte w temacie lekcji.

TOK LEKCJI:

Faza wprowadzająca

Sprawy organizacyjno - porządkowe:

- sprawdzenie obecności,
- sformułowanie celu lekcji przez uczniów,
- przedstawienie formy zajęć.

Nauczyciel

- Podaje temat lekcji: **Poznaj samego siebie! - Co starożytni filozofowie mówią nam o nas samych?**
- Prowadzi krótką rozmowę dydaktyczną wprowadzającą uczniów w zagadnienia filozoficzne:
  - ✓ jakie pytania stawiają filozofowie? czego dotyczą?
(*Jak powstał świat? Czy za tym, co się dzieje, kryje się czyjaś wola, jakiś sens? Czy istnieje życie po śmierci? W jaki w ogóle sposób znaleźć odpowiedź na podobne pytania? I przede wszystkim: Jak powinniśmy żyć?*/ J. Gaarder, *Świat Zofii*, W-wa 1991, s. 24–25.
  - ✓ czy mity i literatura także próbowały odpowiedzieć na te pytania? co zatem odróżnia filozofię od mitu i literatury? kiedy zrodziła się filozofia?
(Mity i literatura m.in. uczyły, jak żyć. Jest to również zadanie filozofii. Ta zrodziła się w VII w. p.n.e. w Grecji. Kiedy odpowiedzi udzielane przez mity przestały wystarczać, pojawiły się **konceptje odwołujące się do rozumu**. - źródło: e-podręcznik)
  - ✓ wyjaśnienie nazwy nauki filozofia:
FILOZOFIA = PHILÉŌ (miłuję) + SOPHÍA (mądrość);
  - ✓ Potrzeba poszukiwania mądrości (dzięki której można objaśniać świat) objawia się już w nazwie tej nauki. W historii filozofii wyróżnia się kilka etapów jej rozwoju. Pierwsi byli filozofowie przyrody. Wyznaczyli oni pewien kierunek poszukiwań. Jednak w ich rozważaniach stosunkowo mało ważną rolę odgrywał człowiek. Następcy Talesa i Demokryta za swoje podstawowe zadanie uznali wyjaśnienie tajemnicy istoty ludzkiej. Dotyczy to wielkiej trójki:
Sokratesa → (jego ucznia) Platona → (jego ucznia) Arystotelesa

Poza nimi swoje koncepcje przedstawiali też inni myśliciele. Stworzyli kilka bardzo ważnych kierunków filozoficznych, które miały znaczenie nie tylko w antyku. Filozofowie przyrody zajmowali się przede wszystkim wszechświatem i tym, z czego jest zbudowany. Filozofię na ziemię sprowadził Sokrates (V w. p.n.e.), dla którego najważniejsze było poznanie człowieka i pomoc w tym, by człowiek poznawał samego siebie. Sokrates został poniekąd sprowokowany do tego typu rozważań. A sprowokowali go sofisci. (źródło: e-podręcznik)

Faza realizacyjna

Nauczyciel

- omawia/przypomina zasady pracy metodą jigsaw,
- przekazuje każdemu uczniowi kartę pracy, ułatwiającą robienie notatek, oraz krótko ją omawia (Załącznik 1.),
- rozdaje zadania do wykonania i środki dydaktyczne oraz sukcesywnie wyjaśnia sposób realizacji zadań.

Uczniowie

Zadanie 1

Odwołując się do zebranych samodzielnie informacji (np. do informacji z e-podręcznika), odpowiedzcie na pytania:

- Kim byli filozofowie przyrody?
- Czym zajmowali się sofisci?

Uwaga

Rozgrzewka. Odpowiedzi udzielają chętni uczniowie.

Nauczyciel

- dzieli klasę na grupy zgodnie zasadami metody jigsaw.

Uczniowie

Zadanie 2 - praca w grupach metodą jigsaw

Każdy uczeń w ramach grupy zapoznaje się z otrzymanym tekstem. Następnie w grupach eksperckich wymienia się wiedzą z innymi uczniami, wykorzystując zgromadzone przez siebie podczas samodzielnej pracy w domu materiały oraz informacje z tekstu. Z kolei grupy eksperckie formułują pytania sprawdzające. (Można posłużyć się pytaniami z karty pracy.) Uczniowie wracają do swoich grup i dzielą się zdobytą w grupach eksperckich wiedzą. Pracę kończy sprawdzenie wiedzy uczniów w zespołach poprzez zadanie kolejno ustalonych wcześniej w grupach eksperckich pytań.

Praca w grupach metodą jigsaw:

- w skład każdej grupy wchodzi: epikurejczycy (I), stoicy (II), cynicy (III), sceptycy (IV), Sokrates i jego postawa (V) - uczniowie zapoznają się z materiałami,

- stoliki eksperckie (od I do V) - wymiana wiedzy, przekazanie informacji na temat wybranego kierunku filozoficznego czy też filozofa oraz sformułowanie/ustalenie pytań sprawdzających,
- powrót do swoich grup i podzielenie się pozyskaną wiedzą, a następnie udzielanie odpowiedzi przez uczniów na pytania przygotowane w zespołach eksperckich, umożliwiające porządkowanie i utrwalanie zdobytej wiedzy.

Zadanie 3

Pozostając w zespole, wypełnijcie **test** wyłaniający spośród Was epikurejczyków, stoików, cyników, sceptyków. Każde z Was udziela na pytania odpowiedzi samodzielnie i na ich podstawie określa swoją postawę oraz uzupełnia zdanie:

Jestem... (stoikiem, epikurejczykiem... itp.), gdyż..... .

Uwaga

Chętni uczniowie odczytują uzupełnione zdania.

Nauczyciel

- na zakończenie tego zadania odczytuje przykładowe charakterystyki postaw filozoficznych, by uczniowie mogli samodzielnie poprawić ewentualne błędy w opisie postawy filozoficznej,
- przed kolejnym zadaniem może dokonać nowego podziału uczniów na grupy,
- rozdaje grupom rozsypankę z nazwiskami filozofów, postawami filozoficznymi i sentencjami. (Załącznik 2.)

Uczniowie

Zadanie 4

Przypiszcie autorów do podanych sentencji. Określcie postawę filozoficzną.

Nauczyciel

- podczas sprawdzania poprawności zadania (Załącznik 2.) może wykorzystać z *Metodnika OK* tzw. *światła*: czerwony - nie rozumiem, żółty - mam pewne wątpliwości, zielony - wszystko rozumiem;
- w celu poinformowania nauczyciela uczniowie prezentują odpowiedni kolor,
- po zastosowaniu tej techniki może poprosić „zielonych” o wytłumaczenie wątpliwości „żółtym”, natomiast do „czerwonych” podchodzi sam,
- rozdaje uczniom skserowany wiersz Leopolda Staffa *Marek Aureliusz mówi*:(Załącznik 3.)

Uczniowie

Zadanie 5 (praca indywidualna/w parach lud nadal w grupach)

Na podstawie wiersza Leopolda Staffa *Marek Aureliusz mówi*: nazwij/-cie postawę filozoficzną Marka Aureliusza i wybierz/-cie cytaty najtrafniej ją charakteryzujące. Uzupełnij/cie zdanie: **Marek Aureliusz reprezentuje postawę _____, gdyż _____** .

Nauczyciel

- sprawdza poprawność zadania np. również z wykorzystaniem *świateł* (Metodnik OK).

Faza podsumowująca

Nauczyciel

- stawia pytanie zawarte w temacie lekcji.

Uczniowie

Zadanie 6

Odpowiedz pisemnie na pytanie zawarte w temacie. Odpowiedź zapisz na karteczce i przyczep ją do tablicy.

Nauczyciel

- odczytuje propozycje odpowiedzi uczniów i podsumowuje lekcję wraz z oceną pracy uczniów i ich zaangażowania,
- podaje i objaśnia zadanie domowe oraz rozdaje kartę pracy do interpretacji wiersza Leopolda Staffa

Zadanie domowe - propozycje do wyboru:

1. Sporządź notatkę w formie mapy mentalnej, np. w coogl.it (dla wszystkich lub dla chętnych).
2. Porównaj swoją odpowiedź do testu, dotyczącą przyjmowanej przez Ciebie postawy filozoficznej, z definicją słownikową. Jeśli Twoja odpowiedź była niepełna, uzupełnij ją.
3. Uzupełnij kartę pracy do wiersza Leopolda Staffa *Marek Aureliusz mówi*:
4. Porównaj postać Sokratesa z Jezusem. Postaraj się wydobyć jak najwięcej podobieństw, uwzględniając: postrzeganie postaci przez współczesnych im ludzi, sposób przekazania nauk dla potomnych, umiejętności, postawę wobec sprawujących rządy, losy obu postaci (tu: proces i oskarżenie). (dla chętnych)
5. Znajdź w dowolnym źródle obraz Rafaela Santi *Szkoła Ateńska* i jego opis. Odszukaj na obrazie postacie znanych filozofów. Przygotuj na następną lekcję krótkie omówienie obrazu z wykorzystaniem prezentacji. Możesz skorzystać z materiałów zamieszczonych w e-podręczniku. (dla chętnych)

Załączniki:

1. Karta pracy: *Szkoły filozoficzne*.
2. Rozsypanka z nazwiskami filozofów, postawami filozoficznymi i sentencjami.
3. Wiersz Leopolda Staffa *Marek Aureliusz mówi*.
4. Karta pracy do interpretacji wiersza Leopolda Staffa.

Bibliografia

Metody aktywizujące

1. Metoda odwróconej klasy:
http://www ldc edu pl/phocadownload/Nowe_produkty/manuale/metoda_odwrocona_pdf (tu: bibliografia)
2. Doug Buehl, *Strategie aktywnego nauczania, czyli jak efektywnie nauczać i skutecznie uczyć się*, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2004.
3. Bożena Kubiczek, *Metody aktywizujące. Jak nauczać uczniów uczenia się?*, wyd. Nowik, Opole 2007.
4. *Stosowanie aktywizujących metod nauczania – materiały dla nauczycieli i dyrektorów szkół*, w oprac. Ewy Greli, Społeczne Towarzystwo Oświatowe, Kraków 2004.
5. https://ok.ceo.org.pl/publikacje_i_pomoce/metodnik-r

Zagadnienia filozoficzne - opracowania metodyczne i materiały źródłowe

1. *Zeszyty Szkolne 2007 nr3(25)* – cały numer poświęcony filozofii w szkole; tu m.in.:
  - a) Katarzyna Bobińska, *Jak uczyć filozofii w liceum? Propozycja studentki filozofii*
  - b) Estera Lasocińska, „Uczta” Platona. *Na pograniczu filozofii i literatury. Scenariusz lekcji dla szkół ponadgimnazjalnych*
  - c) Aldona Pobjewska, *Po co, kogo i jak uczyć dzisiaj filozofii?*
2. Ewa Czerwińska, *Czego mogą nauczyć się od siebie poeta i filozof? Lekcja o Marku Aureliuszu*, *Zeszyty Szkolne 2003 nr3(9)*.
3. Tomasz Kwarciński, *Platoński mit jaskini, czyli skąd się biorą rzeczy? Scenariusz lekcji filozofii dla klas gimnazjalnych*, *Zeszyty Szkolne 2006 nr4(22)*.
4. Przemysław Rolirad, *Awantura o Sokratesa. Próba analizy i oceny przestania greckiego filozofa*, *Zeszyty Szkolne 2003 nr1(7)*
5. Witold Bobiński, Anna Janus-Sitarz, Maciej Pabisek, *Nowe Lustra świata. Starożytność - średniowiecze. Podręcznik. Część 1.*, Warszawa 2014.
6. Estera Lasocińska, *Kamyk filozoficzny. Starożytność - renesans. Edukacja filozoficzna dla szkół ponadgimnazjalnych*, Stentor, Warszawa 2007.
7. Aneta Jagieła, Stanisław Stefańczyk, *Przed maturą. Język polski, cz.1*, Oficyna Edukacyjna E Krzysztof Pazdro, Warszawa 2004.
8. Leszek Kołakowski, *O co nas pytają wielcy filozofowie. Trzy serie*, Znak, Kraków 2008.
9. Roman Mazurkiewicz, *Starożytność – oświecenie. Antologia*, klasa 1, Stentor, Warszawa 2003.
10. Krzysztof Mrowcewicz, *Przeszłość to dziś. Książka dla nauczyciela, klasa I*, Stentor, Warszawa 2002.
11. Jostein Gaarder, *Świat Zofii*, wyd. Jacek Santorski & Co, Warszawa 1995.
12. *Most starożytność. Przewodnik dla licealistów*, Stentor, Warszawa 2003.

Uwagi metodyczne do sposobu realizacji

Na tydzień przed zaplanowaną lekcją prosimy uczniów o to, by wykorzystując różne źródła (podręcznik, e-podręcznik, internet itp.), zgromadzili odpowiedni materiał i zaznajomili się z zagadnieniem filozofii starożytnej oraz jej początkami.

Dla uczniów kserujemy wybrane materiały źródłowe, karty pracy, tekst wiersza. Przygotowujemy test i rozsypankę z nazwiskami filozofów, postaw i z sentencjami.

Scenariusz można dowolnie modyfikować w zależności od potrzeb nauczyciela i oczekiwań oraz możliwości uczniów, a także czasu, jaki został zaplanowany na omówienie zagadnienia.

Dlaczego lekcja odwrócona? - Odpowiedź wydaje się być oczywista. W *Preambule do Podstawy programowej* czytamy m.in., że:

Do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym i technikum należą:

- 1) *myślenie (...);*
- 2) *czytanie(...);*
- 3) *komunikowanie się w języku ojczystym (...);*
- 4) ***kreatywne rozwiązywanie problemów (...);***
- 5) ***umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno - komunikacyjnymi (...);***
- 6) ***umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania, rzetelnego korzystania ze źródeł;***
- 7) ***nabywanie nawyków systematycznego uczenia się, porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania;***
- 8) ***umiejętność współpracy w grupie i podejmowania działań indywidualnych.***

Dlaczego filozofia? - W treściach nauczania w wymaganiach szczegółowych określa się wagę kontekstów, w tym filozoficznego. Zgodnie z zapisem podstawy programowej języka polskiego uczeń m.in.:

Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich

– na poziomie podstawowym

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

– na poziomie rozszerzonym

13) rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich.

Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury

– na poziomie podstawowym

5) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;

– na poziomie rozszerzonym

2) wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; (...)

6) odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach.

ZAŁĄCZNIK 1

SZKOŁY I FILOZOFOWIE

SZKOŁY I FILOZOFOWIE	INFORMACJE	SŁOWA - KLUCZE
<p style="text-align: center;">STOICY</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Twórca szkoły i inni przedstawiciele. 2. Jak przyjmować to, co przynosi los? 3. Wyjaśnij związek frazeologiczny <i>stoicki spokój</i>. 4. Sentencje. 		<p>aurea mediocritas czyli zasada złotego środka</p>
<p style="text-align: center;">EPIKUREJCZYCY</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cel życia według Epikura. 2. Co zdaniem filozofa jest przyjemnością? 3. Cztery zioła Epikura. 4. Co sądzą epikurejczycy na temat śmierci? 5. Hasło epikurejczyków. 6. Z jaką inną postawą filozoficzną nie należy utożsamiać epikureizmu? 5. Sentencje. 		<p>przyjemność umiarkowanie rozwaga ataraksja</p>

<p style="text-align: center;">CYNICY</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słowa Sokratesa, które mogłyby być hasłem cyników. 2. Kto stworzył podstawy tej filozofii? 3. Przedstaw treść anegdoty o najstynniejszym cyniku w formie rysunku. 4. Dlaczego każdy może osiągnąć szczęście? Podaj receptę cyników na szczęście. 5. Co znaczą słowa: <i>cyniczny</i>, <i>cynik</i>? 6. Sentencje.		
<p style="text-align: center;">SOKRATES</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kim był Sokrates? 2. Na czym polegała działalność Sokratesa? Do czego filozof ją porównał? 3. Wyjaśnij, co to jest „ironia sokratyczna”? 4. Sentencje.	Ojciec etyki.	eudajmonizm daimonion cnota – virtus

<p style="text-align: center;">SCEPTYCY</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Twórca szkoły. 2. Kto wywarł wpływ na twórcę szkoły sceptycznej? 3. Główne założenie sceptyków. 4. Co dziś oznacza <i>sceptyczny</i>. 5. Sentencje.		afazja apatia ataraksja
---	--	---------------------------------------

ZAŁĄCZNIK 2

ROZSYPANKA - Filozof, postawa filozoficzna, sentencja

Zenon z Kition :

- Fortuna kołem się toczy.
- Celem człowieka jest rozważny wybór rzeczy, które są zgodne z naturą.

Epikur

- Ktoś, kto tego, co posiada, nie uważa za największe bogactwo, będzie nieszczęśliwy nawet, gdyby posiadał cały świat.
- Wzbogacić się można, nie dodając nic do tego, co się ma, ale ujmując dużo z tego, czego się potrzebuje.
- Nie ma życia przyjemnego, które by nie było rozumne, moralnie podniosłe i sprawiedliwe, ani też nie ma życia rozumnego, moralnie podniosłego i sprawiedliwego, które by nie było przyjemne.
- Nie można żyć szczęśliwie, nie żyjąc godnie, moralnie i uczciwie.
- O ile nie pogwałcisz praw, nie naruszysz dobrych obyczajów, nie zasmucisz bliźniego, nie nadwerężysz ciała, nie utracisz środków koniecznych do życia, to używaj jak chcesz swej ochoty.
- Wszelka przyjemność jest dobra, ale nie każda jest godna wyboru.

Sokrates

- Błąd jest przywilejem filozofów, tylko głupcy nie myślą się nigdy.
- Jeśli znajdziesz dobrą żonę, będziesz szczęśliwy, jeśli złą – zostaniesz filozofem.
- Znajdujesz to, czego szukasz, umyka ci to, co zaniedbujesz.
- Natura dała nam dwoje oczu, dwoje uszu, ale tylko jeden język po to, abyśmy więcej patrzyli i słuchali, niż mówili.

Diogenes

- Dziecko prześcignęło mnie w sztuce ograniczania potrzeb życiowych.
(Słowa wypowiedziane, gdy filozof ujrzał dziecko pijące wodę ze studni przy pomocy złożonych rąk.)
- Tłum był wielki, ale ludzi niewielu.
(Odpowiedź na pytanie o wielkość tłumu podczas igrzysk olimpijskich.)

Sceptycy

- Jeśli nie zobaczę, nie uwierzę.

Postawy filozoficzne

- **sceptyk**
- **cynik**
- **epikurejczyk**
- **stoik**
- **hedonista**

ZAŁĄCZNIK 3

WIERSZ

Leopold Staff

Marek Aureliusz mówi:

"Świata koronę na głowie nosząc, a w sercu tysiące
Grotów losu, do liczby dawnych przyjmuję dziś nowy,
Co, jak tamte, nie zdoła, zachwiać niezłomnej mej duszy:
Śmierć twą, synu. Nie będziesz berłem już trudził się po mnie.
Nic nie spotkało cię złego. Choćbyś żył lat trzy tysiące,
Wiedz: nikt życia nie traci innego, jako tę chwilę,
Którą żyje, a inną nie żyje, jeno tą właśnie,
Którą traci. Nie ginie przeszłość dla niego ni przyszłość:
Czego kto nie posiada, tego utracić nie może.
Gdy zaś żywiołom nie było straszne się złączyć w człowieka,
Przecz ma straszne być jemu rozłożyć się na żywioły?
Śpij więc spokojnie! A teraz, losie, jak godny zapaśnik,
Dłoń wyciągam do ciebie, któremu wszyscy złorzeczą.
Dzięki tobie, surowy, nieprzejednany i twardy,
Żem przez ciebie jest skałą, co przełamuje twe fale
I oporem swym kielza wściekłość huczących bałwanów.
Czyli nie jest szczęśliwy, żem zdolen stawić ci czoło,
Teraźniejszością nie zgięty, nie zatrwożony przyszłością
Że co mogło innego spotkać i czego by nie zniósł,
Mnie spotyka, co przetrwam wszystko, jak posąg pogodny
I jak pożar trawiący w sobie, cokolwiek weń wpadnie:
A co zdolne by było małe zatłumić ognisko,
Mnie bogaci, że jeno wyższym wystrzelam płomieniem."

Leopold Staff, Wiersze wybrane, Warszawa 1973.

ZAŁĄCZNIK 4

INTERPRETACJA WIERSZA LEOPOLDA STAFFA

Zadanie domowe: Uzupełnij kartę pracy do wiersza Leopolda Staffa *Marek Aureliusz mówi*:

<p>Leopold Staff <i>Marek Aureliusz mówi</i></p>	<p>W jaki sposób i o czym mówi Marek Aureliusz, cesarz i filozof rzymski, w wierszu Leopolda Staffa?</p>
<p>1. Jaki nowy grot losu przyjmuje w swe serce Marek Aureliusz? Czym jest ów grot losu?</p>	<p>– _____</p> <p>– środek stylistyczny: _____</p> <p>– znaczenie i funkcja: _____</p> <p>_____</p>
<p>2. Jakie rozważania o śmierci snuje filozof? Czym jest śmierć?</p>	
<p>3. Wypisz cytaty mówiące o relacji między Markiem Aureliuszem a jego własnym losem.</p>	<p>– _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>– _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

<p>4. W jaki sposób los wpłynął na Marka Aureliusza?</p>	<p>— _____</p> <p>— _____</p> <p>— _____</p> <p>— _____</p> <p>— _____</p>
<p>5. Jaką postawę filozoficzną wobec życia przyjął Marek Aureliusz? Odpowiedź uzasadnij.</p>	<p>— _____</p> <p>— _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>6. Zbierz informacje o Marku Aureliuszu.</p>	